

VELIKONOČNÍ VIGILIE V HISTORII, JEJÍ REFORMY OD PIA XII. DO SOUČASNOSTI A JEJICH PŘIJETÍ VE VYBRANÝCH FARNOSTECH ČESKOBUDĚJOVICKÉ DIECÉZE

Vojtěch Vágai

Cílem této práce je prostudovat podstatné prvky ve slavení liturgie velikonoční vigilie, především jejich původ, význam a vývoj. Přitom je zvláštní pozornost věnována reformám vytvořených pod vedením papežů Pia V., Pia XII. a Pavla VI. Metodologicky se jedná zejména o komparaci pramenů (liturgických textů) za pomoci odborné literatury s použitím srovnávací analýzy forem, která je doplněna kvalitativními rozhovory.

V průběhu dvou tisíc let bylo nejdůležitější vývojovou změnou týkající se velikonoční vigilie její středověké přesunutí do ranních hodin, čímž se zcela popřel charakter jako bdění uvádějícího do velikonoční radosti, používané symboly ztratily schopnost promlouvat, k čemuž se později přidala skutečnost jazykové bariéry. Tento defektní stav, trvající několik set let, napravil až ve dvacátém století papež Pius XII. a po něm Druhý vatikánský koncil. Přesun vigilie zpět do večerních či nočních hodin, do nichž mezitím lidová zbožnost umístila náhradní „Slavnost vzkříšení“, byl tou nejzásadnější změnou týkající se velikonoční vigilie, což potvrdily všechny provedené rozhovory. Za druhou nejvýznamnější změnu bylo v rozhovorech označeno zavedení národního jazyka. Obě zkoumané reformy ve 20. století liturgii postupně zjednodušovaly, odstraňovaly nadbytečné prvky, posilovaly pozici Písma a celkovou jednotu vigilie.

Důležitým zjištěním srovnávací analýzy je skutečnost, že dnešní použití a uspořádání prvků velikonoční vigilie není výsledkem jakékoli bezuzdné kreativity, ale navazuje na starší tradici, která je pouze přepracována tak, aby lépe vyjadřovala povahu slaveného tajemství a odpovídala zásadám, které stanovil Druhý vatikánský koncil. Patrné je to zejména na oracích z bohoslužby slova, ale též na výběru biblických čtení nebo na žehnacích modlitbách. Velikonoční vigilie, která v sobě jakoby soustřeďuje liturgické slavení celého roku, je tak zároveň dobrým „laboratorním“ příkladem práce církevních institucí provádějících změny v liturgických obřadech a zdařilého propojení staleté tradice i současných liturgicko-pastoračních požadavků.